ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 10. martā*

**Lieta C-6/15**

**TNS Dimarso NV**
**pret**
**Vlaams Gewest**

(Raad van State van België (Valsts padome, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2004/18/EK — 53. pants — Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji — Pretendenti — Vienlīdzīga attieksme — Saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums — Piedāvājumu vērtēšana

## I – **Ievads**

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Raad van State van België* (Beļģijas Valsts padome) būtībā vēlas noskaidrot, vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru**, 53. panta 2. punktā, skatot to kopā ar vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem, ir prasīts, lai līgumslēdzējai iestādei vienmēr vai vismaz noteiktos apstākļos paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās būtu pienākums iepriekš paziņot vērtēšanas metodi vai novērtējumu, atbilstoši kuriem tiks izvērtēti pretendentu piedāvājumi.

2. Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā, kurā *TNS Dimarso NV* (turpmāk tekstā – "*Dimarso*") vēršas pret *Vlaams Gewest* (Flandrijas valdības Mājokļu aģentūra, turpmāk tekstā – "Mājokļu aģentūra") saistībā ar pretendentu piedāvājumu vērtēšanas metodes tiesiskumu pēdējās minētās iestādes organizētā pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību procedūrā.

3. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka ar 2012. gada 31. janvārī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēto uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus Mājokļu aģentūra izsludināja pakalpojumu publisko iepirkumu, kura mērķis bija veikt plaša mēroga pētījumu par mājokļiem un mājokļu patērētājiem Flandrijā. Līguma paredzētā summa bija EUR 1 400 000, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli (PVN).

4. Šī publiskā iepirkuma procedūras specifikācijā bija minēti divi tiesību piešķiršanas kritēriji:

"1 Piedāvājuma kvalitāte (50/100)

* Oriģinālvaloda – franču.

** OV L 134, 114. lpp. Direktīva, kas grozīta ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK, 2004/18/EK un 2009/81/EK attiecībā uz to piemērošanas robežvērtībām līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās (OV L 319, 43. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 2004/18").

Faktiskā darba sagatavošanas, organizācijas un izpildes un datu ievades un pirmās apstrādes kvalitāte. Piedāvātajiem pakalpojumiem ir jābūt aprakstītiem pēc iespējas detalizētāk. No piedāvājuma ir skaidri jāizriet, ka pretendents ir spējīgs nodrošināt visu publiskā iepirkuma līguma izpildi (minimāli 7000 paraugu vienību/maksimāli 10 000 paraugu vienību) paredzētajā 12 mēnešu izpildes termiņā.

2 Cena (50/100)

Publiskā iepirkuma līguma izpildes izmaksas attiecībā uz pamatpiemēru (7000 paraugu vienību) un izmaksas atsevišķi par sniegtajām 500 papildu adresēm (iekļaujot PVN).”

5. Saskaņā ar vērtēšanas komitejas protokolu par kvalitatīvo atlasi četri pretendenti bija iesnieguši piedāvājumus, kuri tehniskās kompetences ziņā atbilda minimālajām prasībām. Vērtēšanas komitejas 2012. gada 23. marta piešķiršanas protokolā piedāvājumu vērtēšanas veids bija izklāstīts šādi:

“Pēc tam komiteja veica piedāvājumu vērtēšanu.

Četri piedāvājumi tika vērtēti un savstarpēji salīdzināti atbilstoši iepriekš minētajiem kritērijiem. Vispirms piedāvājumi tika pārbaudīti un vērtēti atbilstoši “kvalitātes” kritērijam. Katram piedāvājumam vienbalsīgi tika piešķirta noteikta atzīme (ļoti labi – apmierinoši – vāji). Tad tika piemērots “cenas” kritērijs.

Pamatojoties uz šīm atzīmēm, tika noteikts galīgais sarindojums.”

6. No piešķiršanas protokola izriet, ka attiecībā uz pirmo kritēriju, proti, uz piedāvājumu kvalitāti, *Dimarso* un divi citi pretendenti saņēma atzīmi “ļoti labi” un ceturtais piedāvājums tika novērtēts ar atzīmi “vāji”. Attiecībā uz otro kritēriju, proti, cenu, ceturtais pretendents iesniedza viszemākās cenas piedāvājumu, bet *Dimarso* iesniegtā piedāvājuma cena bija visaugstākā.

7. 2012. gada 11. aprīlī līguma slēgšanas tiesības beidzot tika piešķirtas vienam no pretendentiem, kas bija saņēmis atzīmi “ļoti labi” un kura piedāvājuma cena bija zemāka nekā *Dimarso*.

8. Savas prasības atcelt lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu atbalstam *Dimarso* iesniedzējtiesā apgalvo, ka vērtēšanas komiteja, šķiet, ir pārbaudījusi piedāvājumus no piedāvājumu kvalitātes viedokļa atbilstoši skalai “ļoti labi – apmierinoši – vāji”, kas nav norādīta specifikācijās, lai gan, pēc *Dimarso* domām, no iepirkuma procedūras specifikācijām izrietēja, ka bija jāpiemēro atzīme no 0 līdz 50 punktiem katram piedāvājumam. Attiecībā uz cenas kritēriju vērtēšanas komiteja arī neesot turpinājusi piedāvājumu atbilstīgu galīgo pārbaudi, salīdzinājumu un novērtēšanu, ņemot vērā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, kādi ir minēti specifikācijās, tostarp novērtējumu “50/100” katram no līguma tiesību piešķiršanas kritērijiem, kādi ir precizēti uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā.

9. Iesniedzējtiesa, noraidot *Dimarso* iesniegtās prasības pirmo daļu, vispirms min, ka norādes “50/100”, kas ir ierakstīta iepirkuma procedūras specifikācijās par katru no līguma tiesību piešķiršanas kritērijiem, interpretācijas fakts iekļaujas saprātīgā novērtējumā tādā nozīmē, ka tās mērķis ir vienīgi norādīt, ka abi kritēriji ir jāuzskata par vienlīdz vērtiem un ka katrs no tiem tātad ir pa pusei noteicošs attiecībā uz piedāvājumu sarindojumu.

10. Pēc tam tā norāda, ka gan Direktīvas 2004/18 preambulas 46. apsvērumā, gan tās 53. panta 2. punktā ir aplūkoti vienīgi “kritēriji” un to “relatīvais novērtējums”, bet vērtēšanas metode un novērtējuma noteikumi nekur nav skaidri minēti. Iesniedzējtiesa uzsver, ka vērtēšanas metode nav neitrāla, bet, gluži pretēji, tā var būt noteicoša piedāvājumu vērtēšanā atbilstoši līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem. Kā piemēru tā min līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas cenas

kritēriju, kura ietvaros līgumslēdzēja iestāde var it īpaši izšķirties par labu samērīguma noteikumam, piešķirot maksimālo atzīmi viszemākās cenas piedāvājumam vai arī novērtējot ar nulli piedāvājumu par visaugstāko cenu un piemērojot lineāro interpolāciju piedāvājumiem par vidēju cenu, vai maksimāli sniedzot priekšrocības piedāvājumam par vidēju cenu.

11. Iesniedzējtiesa visbeidzot uzsver, ka ne spriedumā *Lianakis* u.c. (C-532/06, EU:C:2008:40, 38., 44. un 45. punkts), kura priekšmets bija Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai*** 36. panta 2. punkta – tiesību normas, kuras saturs būtībā ir tāds pats kā Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punktam, – interpretācija, ne spriedumā *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512) nav sniegta atbilde – vai katrā ziņā noteicoša atbilde – uz pamatlietā radušos jautājumu, vai vērtēšanas metode, proti, konkrētā metode, ko līgumslēdzēja iestāde izmantos piedāvājumu izvērtēšanā, ir iepriekš jādara zināma pretendentiem tāpat kā līguma tiesību piešķiršanas kritēriji un apakškritēriji, kā arī "novērtējuma koeficienti".

12. Ņemot vērā šos apsvērumus, *Raad van State van België* (Beļģijas Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas 2004/18/[..] 53. panta 2. punkts, nesaistīti un kopsakarā ar Eiropas tiesībās noteiktajiem vienlīdzības un pārredzamības principiem publiskā iepirkuma jomā, ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas pretendentam, kurš, kā uzskata līgumslēdzēja iestāde, ir iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, līgumslēdzējai iestādei ir vienmēr iepriekš jānosaka un paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās jānorāda vērtēšanas metode vai novērtējums neatkarīgi no to paredzamības, parastā rakstura vai piemērošanas jomas, atbilstoši kuriem piedāvājumi tiks izvērtēti saskaņā ar piešķiršanas kritērijiem vai apakškritērijiem,

vai,

ja šāda vispārēja pienākuma nav, tādējādi, ka pastāv tādi apstākļi – kā tostarp šī novērtējuma piemērošanas joma, neparedzamība vai netipiskais raksturs –, kuros šāds pienākums tomēr pastāv?"

13. Par šo jautājumu rakstveida apsvērumus iesniedza *Dimarso*, Beļģijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki, izņemot Itālijas valdību, kuras pārstāvji neieradās, tika uzklausīti arī 2016. gada 13. janvāra tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai.

## II – **Analīze**

14. Ar šajā lietā uzdoto jautājumu Tiesai tiek lūgts precizēt Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkta piemērošanas jomu. Konkrētāk, Tiesai ir uzdots jautājums, vai šajā tiesību normā, skatot to kopā ar vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem, ir prasīts, lai pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, balstoties uz saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, līgumslēdzējai iestādei paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās ir jāinformē pretendenti par vērtēšanas metodi, atbilstoši kurai pretendentu piedāvājumi tiks izvērtēti.

15. Iesākumā ir svarīgi norādīt, ka nav šaubu par to, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana publiskā iepirkuma procedūrā pamatlietā iekļaujas Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā un ka it īpaši tās 53. pants ir pilnībā piemērojams.

*** OV L 209, 1. lpp.

16. Pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2004/18 20. pantu līgumu, kuru priekšmets ir tās II A pielikumā minētie pakalpojumi, starp kuriem 10. kategorijā ir minēti "tirgus izpētes un sabiedriskās domas aptaujas pakalpojumu" līgumi, slēgšanas tiesības tiek piešķirtas atbilstoši šīs direktīvas 23.–55. pantam. Otrkārt, attiecīgo pakalpojumu līgums pamatlietā ievērojami pārsniedza EUR 200 000 robežvērtību, kas norādīta 7. panta b) punktā Direktīvā 2004/18, kas bija piemērojama brīdī, kad Mājokļu aģentūra publicēja paziņojumu par līgumu.

17. Atbilstoši Direktīvas 2004/18 53. pantam "Līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji" publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības tiek piešķirtas vai nu piedāvājumam, kurā piedāvāta "zemākā cena", vai "piedāvājum[am], kas ir ekonomiski [saimnieciski] visizdevīgākais no līgumslēdzējas iestādes viedokļa", proti, kā ir norādīts šīs direktīvas preambulas 46. apsvēruma trešajā daļā un kā to ir atgādinājusi Tiesa, piedāvājumam, kurā "ir piedāvāta vislabākā kvalitātes un cenas attiecība" no līgumslēdzējas iestādes viedokļa****.

18. Pēdējā minētajā variantā, kas atbilst pakalpojumu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumam pamatlietā, Direktīvas 2004/18 53. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir norādīts tādu ar attiecīgā publiskā iepirkuma līguma priekšmetu saistītu kritēriju neizsmeļošs uzskaitījums, kādus līgumslēdzējas iestādes var ņemt vērā*****. Starp kritērijiem ir minēta kvalitāte un cena, kas, kā norādīts iepirkuma procedūras specifikācijās pamatlietā, bija divi vienīgie kritēriji, kurus Mājokļu aģentūra bija ņēmusi vērā, piešķirot strīdīgās līguma slēgšanas tiesības pamatlietā.

19. Vēl šajā gadījumā, kurā pakalpojumu līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas saimnieciski visizdevīgākajam piedāvājumam, Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka līgumslēdzējai iestādei paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās ir jāprecizē "relatīv[ais] novērtējums, ko tā piešķir katram no kritērijiem, kuri izraudzīti, lai noteiktu [šo] piedāvājumu". Atbilstoši tās pašas tiesību normas otrajai daļai šis novērtējums var tikt izteikts, norādot vērtību diapazonu, kam jābūt atbilstīgai minimālajai un maksimālajai robežai. Saskaņā ar šīs normas trešo daļu, ja, pēc līgumslēdzējas iestādes domām, novērtējumu nav iespējams noteikt pierādāmu iemeslu dēļ, tad pēdējā minētā paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās kritērijus norāda dilstošā to svarīguma secībā.

20. Jau tagad ir jāatzīmē, ka pienākums norādīt gan līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, gan – kopš Direktīvas 2004/18 pieņemšanas –, izņemot pienācīgi pamatotu neiespējamības gadījumu, relatīvo novērtējumu katram piešķiršanas kritērijam paziņojuma par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikāciju publicēšanas stadijā, kā tas ir paredzēts šīs direktīvas 53. panta 2. punktā, atbilst prasībai nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes principa un no tā izrietošā pienākuma ievērot pārskatāmību******.

21. Attiecībā uz piešķiršanas kritēriju novērtējuma publiskošanu ir svarīgi uzsvērt, ka Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkts iezīmē būtisku attīstību attiecībā pret agrāko pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai piemēroto tiesisko režīmu.

**** Skat. spriedumu *Ambisig* (C-601/13, EU:C:2015:204, 29. punkts).

***** Tiesa ir regulāri atgādinājusi šo kritēriju neizsmeļošo raksturu, – kā pēdējos skat. spriedumus *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 61. punkts) un *Ambisig* (C-601/13, EU:C:2015:204, 30. punkts).

****** Šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697, 43. punkts). Lietderības labad es atgādinu, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem princips, kura mērķis ir sekmēt pienācīgas un efektīvas konkurences izveidošanos starp uzņēmumiem, kas piedalās publiskā iepirkuma procedūrā, paredz, ka visiem pretendentiem ir vienādas iespējas, izstrādājot sava piedāvājuma noteikumus, un tādējādi nozīmē, ka visu konkurentu piedāvājumiem ir jābūt pakļautiem vienādiem nosacījumiem (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus *Cartiera dell'Adda* (C-42/13, EU:C:2014:2345, 44. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 33. punkts)). Tiesa ir arī precizējusi, ka pienākuma nodrošināt pārskatāmību galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv līgumslēdzējas iestādes favorītisma un patvaļības risks attiecībā pret dažiem pretendentiem vai dažiem piedāvājumiem (šajā ziņā skat. spriedumus *Cartiera dell'Adda* (C-42/13, EU:C:2014:2345, 44. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 34. punkts)).

22. Tiesiskajā režīmā, kas tika ievērots pirms šī tiesību akta stāšanās spēkā, Direktīvas 92/50 36. panta 2. punktā bija prasīts, lai līgumslēdzējas iestādes iepirkuma procedūras specifikācijās vai paziņojumā par līgumu vienīgi norādītu piešķiršanas kritērijus, kurus ir paredzēts piemērot, "ja iespējams, secībā no svarīgākā uz mazāk svarīgo".

23. Kopš tā laika, gluži pretēji, līgumslēdzējām iestādēm ir pienākums norādīt piešķiršanas kritēriju novērtējumu paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās. Vienīgi tādos gadījumos, kad tas ir izrādījies neiespējami, pierādāmu iemeslu dēļ šīs iestādes var izšķirties par labu kritēriju hierarhiskam izkārtojumam, kas katrā ziņā ir pienācīgi jāpublicē paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

24. Kā es izklāstīšu turpinājumā, šai attīstībai ir zināma loma pamatlietas risinājumā.

25. Šajā stadijā ir jānorāda, ka pamatlietā nav šaubu par to, ka iepirkuma procedūras specifikācijās bija norādīts "50/100" attiecībā uz katru no abiem kritērijiem, kurus ievēroja līgumslēdzēja iestāde. Ņemot vērā šo norādi, iesniedzējtiesa sprieda, ka to bija iespējams saprātīgi interpretēt tādējādi, ka katrs no abiem kritērijiem varēja tikt uzskatīts par tādu, kam ir vienāda vērtība, un ka tātad katrs no tiem bija pa pusei noteicošs attiecībā uz piedāvājumu sarindojumu.

26. Ir svarīgi atzīmēt, ka šis novērtējums ir galīgs. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu patiešām nepārprotami izriet, un to apstiprināja *Dimarso* tiesas sēdē Tiesā, ka iesniedzējtiesa noraidīja prasības, ko *Dimarso* iesniegusi iesniedzējtiesā, pirmo daļu, saskaņā ar kuru norāde "50/100" bija jāinterpretē tādējādi, ka tā nozīmē, ka "kvalitātes" kritērijs bija jāvērtē, piešķirot katram piedāvājumam atzīmi skalā no 0 līdz 50 punktiem. Iesniedzējtiesa tātad uzskatīja, ka katra no abiem kritērijiem iepirkuma procedūras specifikācijās norādītā novērtējuma vērtība ir bijusi vienāda, proti, 50 %, tā, lai ikviens pietiekami informēts un samērā rūpīgs pretendents varētu to interpretēt vienveidīgi*******.

27. Tātad nav šaubu, ka aplūkotie publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji, kā arī katram no tiem piešķirtais novērtējums, pirmšķietami ievērojot Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punktu, ir tikuši paziņoti iepirkuma procedūras specifikācijās un tātad pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas.

28. Tomēr iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šajā pēdējā minētajā tiesību normā, skatot to kopā ar vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem, ir prasīts, ka līgumslēdzējai iestādei vai nu vienmēr, vai vismaz noteiktos apstākļos ir pienākums pretendentiem iepriekš paziņot piedāvājumu vērtēšanas metodi attiecībā uz piešķiršanas kritērijiem, it īpaši – attiecībā uz pamatlietu – izmantoto metodi, proti, trīs norāžu vai atzīmju sarindojošo skalu ("vāji – apmierinoši – ļoti labi"), lai novērtētu, cik lielā mērā Mājokļu aģentūras publicētais "kvalitātes" kritērijs ir izpildīts.

29. Šī jautājuma uzdošanu var saprast, ņemot vērā *Dimarso* argumentāciju, saskaņā ar kuru ievērotā vērtēšanas metode ("vāji – apmierinoši – ļoti labi") ir bijusi tik nenoteikta, ka tā ir likusi līgumslēdzējai iestādei samazināt "kvalitātes" kritērija nozīmi par labu "cenas" kritērijam, jo tikai ar šo otro kritēriju būtībā tika nošķirti trīs no četriem piedāvājumiem. Tātad, pēc *Dimarso* domām, "cenas" kritērijam par labu tika piešķirts augstāks relatīvais novērtējums nekā iepriekš iepirkuma procedūras specifikācijās izziņotie 50 %. Citiem vārdiem sakot, *Dimarso* apgalvo, ka, ja vērtēšanas metode iepriekš tika paziņota pretendentiem iepirkuma procedūras specifikāciju stadijā, tai bija neatņemama ietekme uz piedāvājumu sagatavošanu.

30. Šī argumentācija man nekādā ziņā nav nepieņemama. Tomēr ir jāspriež soli pa solim.

******* Pietiekami informēta un samērā rūpīga pretendenta standarts izriet no Tiesas judikatūras, – šajā ziņā skat. spriedumus *SIAC Construction* (C-19/00, EU:C:2001:553, 42. punkts) un *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 54. punkts).

31. Vispirms, kā es jau norādīju, Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punktā ir prasīts, lai līgumslēdzēja iestāde vai nu paziņojumā par līgumu, vai iepirkuma procedūras specifikācijās darītu zināmus pretendentiem piešķiršanas kritērijus, kurus tā plāno izmantot, kā arī to relatīvo novērtējumu.

32. Savukārt būtu veltīgi Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkta formulējumā meklēt līgumslēdzējai iestādei paredzētu pienākumu paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās norādīt piedāvājumu vērtēšanas metodi attiecībā uz piešķiršanas kritērijiem un to relatīvo novērtējumu, tātad noteikumu kopumu un kārtību, saskaņā ar kuru līgumslēdzēja iestāde vai tāda pēdējās minētās struktūrvienība kā vērtēšanas komiteja piešķir noteiktu atzīmi vai norādi dažādiem piedāvājumiem atkarībā no pakāpes, kādā ir izpildīti publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji (un/vai, vajadzības gadījumā, apakškritēriji).

33. Tātad Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punktā nav prasīts, lai tāda vērtēšanas komitejas izmantota piedāvājumu analīzes metode attiecībā uz publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem un to relatīvo novērtējumu būtu principā iepriekš paziņota pretendentiem paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

34. Arī Tiesas judikatūra apstiprina šo principu.

35. Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Tiesa vairākkārt ir atzinusi līgumslēdzējas iestādes rīcības tiesiskumu, kas ir novērtējusi piešķiršanas kritērijam pakārtotu elementu *pēc* piedāvājumu iesniegšanas, bet *pirms* to atvēršanas, kas noteikti nozīmē to, ka līgumslēdzējai iestādei nav pienākuma sistemātiski nodrošināt šādu piešķiršanas apakškritēriju novērtējuma iepriekšēju publiskošanu paziņojumā par paredzamo līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās********.

36. Šis novērtējums var *a fortiori* tikt attiecināts uz piedāvājumu vērtēšanas metodi attiecībā uz piešķiršanas kritērijiem un to relatīvo novērtējumu.

37. Otrkārt, spriedumā *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 35. punkts) Tiesa – noteikumu par publiskā iepirkuma līguma piešķiršanu, ko veic Eiropas Savienības iestādes, piemērošanas kontekstā*********, kas būtībā ir vienāds ar Direktīvas 2004/18 tiesību normu piemērošanas kontekstu, un apsvērumos par elementiem, kuri līgumslēdzējai iestādei nav iepriekš jādara zināmi pretendentiem, – ir atzinusi, ka vērtēšanas komitejas rīcībā, īstenojot tās uzdevumu, ir jābūt zināmai brīvībai un tai ir jāvar strukturēt pašai savu iesniegto piedāvājumu pārbaudes un analīzes darbu**********.

38. Tomēr visās šajās lietās Tiesa ir norādījusi, ka līgumslēdzējas iestādes rīcībā esošā brīvība ir pakārtota dažiem nosacījumiem.

39. Turklāt šie nosacījumi nešķiet pilnīgi vienveidīgi.

40. Tādējādi, no vienas puses, attiecībā uz to, ka līgumslēdzēja iestāde nosaka novērtējuma koeficientus piešķiršanas apakškritērijiem pēc piedāvājumu iesniegšanas, Tiesa ir precizējusi, kā to pamatoti norādīja iesniedzējtiesa, ka šī noteikšana *ex post* ir tiesiska, ievērojot trīs nosacījumus, proti:

— ja ar to netiek grozīti iepirkuma procedūras specifikācijās vai paziņojumā par līgumu noteiktie līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji,

******** Skat. spriedumus *ATI EAC e Viaggi di Maio* u.c. (C-331/04, EU:C:2005:718, 32. punkts), *Lianakis* u.c. (C-532/06, EU:C:2008:40, 43. punkts), kā arī *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 32. un 33. punkts).

********* Šajā gadījumā bija runa par Padomes 2002. gada 25. jūnija Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV L 248, 1. lpp.), 97. panta un Komisijas 2002. gada 23. decembra Regulas (EK, Euratom) Nr. 2342/2002, ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV L 357, 1. lpp.), 138. panta interpretāciju.

********** Tajā pašā juridiskajā kontekstā skat. arī spriedumu *bpost*/Komisija (T-514/09, EU:T:2011:689, 86. punkts).

— ja tā neietver elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā, un

— ja tā nav tikusi pieņemta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem**********.

41. No šīs judikatūras ir iespējams izsecināt, ka, ja kāds no šiem nosacījumiem nav izpildīts, apakškritēriju novērtējuma noteikšana pēc paziņojuma par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikāciju [publicēšanas] līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru padara prettiesisku. Citiem vārdiem sakot, līgumslēdzējai iestādei bija jānosaka apakškritēriju novērtējums, balstoties uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem, un jāpārliecinās, vai šis novērtējums ir ticis paziņots pretendentiem paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

42. No otras puses, attiecībā uz vērtēšanas komitejas brīvību strukturēt pašai savu iesniegto piedāvājumu pārbaudes un analīzes darbu Tiesa sprieduma *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. punktā ir precizējusi, ka tāda brīvība nedrīkst ļaut līgumslēdzējai iestādei "grozīt iepirkuma procedūras specifikācijās vai paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu noteiktos līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus".

43. Norādot tikai uz viena (pirmā) no šo secinājumu 40. punktā minētajiem trim nosacījumiem ievērošanu, Tiesa, šķiet, ir vēlējusies piešķirt plašāku rīcības brīvību līgumslēdzējai iestādei, kad tā *ex post* nosaka piedāvājumu analīzes vai vērtēšanas metodi, nevis kad tā nolemj noteikt apakškritēriju novērtējuma koeficientus atbilstoši piešķiršanas kritērijiem, kas iepriekš tikuši darīti zināmi pretendentiem.

44. Ja pamatlietā būtu strikti jāpiemēro sprieduma *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. punktā veiktais precizējums, neviens iesniedzējtiesas šajā stadijā sniegtais fakts neļautu uzskatīt, ka vērtēšanas komitejas pieņemtā vērtēšanas metode "kvalitātes" kritērija novērtējumam būtu varējusi grozīt šo kritēriju un *a fortiori* būtu varējusi mainīt otro piešķiršanas kritēriju, kuri abi iepriekš iepirkuma procedūras specifikācijās bija darīti zināmi pretendentiem.

45. Tomēr es šaubos, ka sprieduma *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. punktā veiktā precizējuma – turklāt *obiter dictum* formā – mērķis bija tikai šajā vienā veidā ierobežot līgumslēdzējas iestādes brīvību noteikt iesniegto piedāvājumu vērtēšanas metodi. Izņēmuma gadījumā, kad pieļautas sevišķi nopietnas kļūdas, ir grūti iedomāties, kā ar šādu vērtēšanas metodi būtu iespējams grozīt publiskā līguma piešķiršanas kritērijus pašus par sevi un kā citādi noraidīts pretendents spētu sagādāt pierādījumus šādai iedarbībai uz piešķiršanas kritērijiem kā vien netiešu pierādījumu kopuma veidā.

46. It īpaši tāpēc es nosliecos piekrist ieinteresēto lietas dalībnieku tēzei, kuri apgalvoja, it īpaši tiesas sēdē, ka nevar tikt izslēgts, ka vērtēšanas metodei var būt iedarbība nevis uz piešķiršanas kritērijiem pašiem par sevi, bet gan uz šo kritēriju novērtējumu, un tādējādi tā var ietvert elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja Tiesas judikatūrā sniegtā otrā nosacījuma izpratnē, kas minēts šo secinājumu 40. punktā, tie iepriekš būtu bijuši darīti zināmi pretendentiem. Tādā gadījumā līgumslēdzējas iestādes šādas piedāvājumu vērtēšanas metodes noteikšana *ex post* būtu prettiesiska un tādējādi tā būtu bijusi jāpublicē iepriekš paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

********** Skat. spriedumus *ATI EAC e Viaggi di Maio* u.c. (C-331/04, EU:C:2005:718, 32. punkts), *Lianakis* u.c. (C-532/06, EU:C:2008:40, 43. punkts) un *Evropaïki Dynamiki/EMSA* (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 33. punkts).

47. Tātad es būtībā piekrītu it īpaši Komisijas izvērstajai argumentācijai, saskaņā ar kuru līgumslēdzējas iestādes *ex post* noteiktas piedāvājumu vērtēšanas metodes tiesiskums ir atkarīgs no trim Tiesas judikatūrā izklāstītajiem un iepriekš 40. punktā minētajiem nosacījumiem. Tātad būtu pietiekoši, ja iesniedzējtiesa pārbaudītu, vai šie nosacījumi pamatlietā ir izpildīti.

48. Tomēr man šķiet, ka šī lieta sniedz arī Tiesai iespēju smalkāk izstrādāt šo judikatūru, it īpaši attiecībā uz pirmā nosacījuma tvērumu.

49. Kā es uzsvēru iepriekš, kopš Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkta stāšanās spēkā gan piešķiršanas kritēriji, gan to relatīvais novērtējums (vai, ja citādi nav iespējams, to hierarhija) ir atbilstīgi jāpublicē iepriekš paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

50. Tātad vienu vai otru grozīšanai *ex post* – vienalga, kādā kārtībā šie grozījumi tiek ieviesti –, manuprāt, ir jābūt atļautai tāda pašā veidā.

51. Tikpat lielā mērā, cik nepamatoti ir pieņemt, ka ar piedāvājumu vērtēšanas metodi *a posteriori* varētu tikt grozīti pretendentiem iepriekš paziņoti piešķiršanas kritēriji, tāpat nav pieļaujams, ka ar šādu metodi tiek mainīts šo pašu kritēriju novērtējums. Ja tādas ir sekas piedāvājumu vērtēšanas metodes noteikšanai *ex post*, tai bija jābūt iepriekš paziņotai pretendentiem un strīdīgā konkursa procedūra ir prettiesiska.

52. Tādējādi es ierosinu, ka pirmais šo secinājumu 40. punktā uzskaitītais nosacījums, kas izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas tiesisko režīmu pirms Direktīvas 2004/18 pieņemšanas, tiek formulēts tādējādi, ka tajā tiek iekļauts arī piešķiršanas kritēriju novērtējums, lai tiktu ņemta vērā šī režīma attīstība pēc Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkta stāšanās spēkā.

53. Tātad iesniedzējtiesai pamatlietā ir jāpārbauda, vai ar piedāvājumu vērtēšanas metodi attiecībā uz strīdīgā līguma iepirkuma procedūras specifikācijās norādīto "kvalitātes" kritēriju ir ticis grozīts *ex post* minētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriju novērtējums, un tādā gadījumā tam bija jābūt paziņotam iespējamajiem pretendentiem paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

54. Ņemot vērā apstākļus un iesniedzējtiesas sniegtos faktus, man tomēr ir aizdomas, ka šis varētu būt tāds gadījums.

55. Tā kā trim no četriem piedāvājumiem, tostarp *Dimarso*, tika piešķirta norāde "ļoti labi" attiecībā uz "kvalitātes" kritērija izpildi, nepiemērojot atzīmes, kas ļautu piedāvājumus atšķirt un klasificēt saskaņā ar tiem piemītošajām īpašībām, tad "cenas" kritērijs, kā to tiesas sēdē ir atzinuši visi ieinteresētie lietas dalībnieki, ir bijis noteicošais strīdīgajā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā. Ciktāl ar vērtēšanas komitejas izvēlēto metodi ir tikusi pazemināta "kvalitātes" kritērija vērtība par labu "cenas" kritērijam, šķiet, ka šim pēdējam minētajam kritērijam, izraugoties veiksmīgo pretendentu, ir ticis piešķirts relatīvi augstāks novērtējums, nekā iepriekš iepirkuma procedūras specifikācijās izsludinātie 50 % varēja likt saprātīgi uzskatīt. Tātad var tikt pieņemts, ka, ja pretendenti būtu bijuši iepriekš informēti par šo piedāvājumu vērtēšanas metodi attiecībā uz "kvalitātes" kritērija izpildi, tad viņi būtu koncentrējuši pūles attiecībā uz viņu pakalpojumu cenu.

56. Mana viedokļa ilustrācijai iedomāsimies, ka starp iesniegtajiem piedāvājumiem viens bija kvalitātes ziņā daudz pārāks par pārējiem trim, ieskaitot tos, kuriem tika piešķirta atzīme "ļoti labi". Citiem vārdiem sakot, vienu no šiem piedāvājumiem, novērtējot tā "kvalitātes" kritēriju, bija iespējams klasificēt kā "izcilu". Šī pretendenta piedāvātajā cenā tātad atspoguļojās šī pretendenta piedāvāto pakalpojumu kvalitātes izcilība, un tādējādi, visticamāk, tā bija daudz augstāka par citu pretendentu piedāvātajām cenām. Tomēr, ciktāl norāde "izcils" nebija minēta vērtēšanas komitejas pieņemtajā

atzīmju skalā (“vāji – apmierinoši – ļoti labi”), šim izcilās kvalitātes piedāvājumam noteikti bija jāpiešķir maksimāli norāde “ļoti labi” attiecībā uz “kvalitātes” kritēriju. Tā kā cena, ko šim piedāvājumam bija noteicis pretendents, bija augstāka par citu cenām – iespējams, pat par vairākiem desmitiem vai simtiem euro –, šis piedāvājums bija jānoraida.

57. Galu galā šajā gadījumā, kas nav obligāti *Dimarso* gadījums, bet kas tikpat labi tāds varēja būt, līgumslēdzēja iestāde, iespējams, būtu zaudējusi piedāvājumu, kurā ir piedāvāta vislabākā kvalitātes/cenas attiecība, pretēji garam, kāds ir noteicošais konkursa uzvarētāju atlasē, ņemot vērā saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu**********.

58. Tādējādi līgumslēdzējas iestādes *ex post* izvēlētā vērtēšanas metode, manuprāt, varētu būt grozījusi piešķiršanas kritēriju novērtējumu, sniedzot priekšrocību vienam kritērijam attiecībā pret otru, lai gan pretendentu rīcībā esošā informācija viņu piedāvājumu iesniegšanas laikā bija likusi skaidri saprast, ka šie kritēriji tiks vērtēti atbilstoši tam pašam relatīvajam novērtējumam, proti, 50 % katram.

59. Tādējādi es uzskatu, ka, ja pēc piedāvājumu iesniegšanas pieņemtas vērtēšanas metodes izmantošanas rezultāts ir šāds, tad līgumslēdzējai iestādei bija šī metode jādara zināma pretendentiem paziņojuma par līgumu publicēšanas vai iepirkuma procedūras specifikāciju paziņošanas brīdī.

60. Katrā ziņā, ja Tiesa uzskatītu, ka pirmais šo secinājumu 40. punktā norādītais no tiesu prakses aizgūtais nosacījums nav attiecināms uz piešķiršanas kritēriju novērtējumu, manuprāt, ir iespējams, ka, ja līgumslēdzējas iestādes noteiktā piedāvājumu vērtēšanas metode attiecībā uz “kvalitātes” kritēriju iespējamiem pretendentiem būtu bijusi zināma iepriekš, tas būtu varējis ietekmēt viņu piedāvājumu sagatavošanu šo secinājumu 40. punktā uzskaitītā otrā nosacījuma izpratnē.

61. Ja, kā tas jau tika norādīts, pretendenti pirms savu piedāvājumu iesniegšanas būtu sapratuši, ka otrajam piešķiršanas kritērijam, proti, “cenas” kritērijam, var tikt piešķirts noteicošs raksturs saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēlē, ko tiesas sēdē ir atzinuši visi ieinteresētie lietas dalībnieki, tad viņu piedāvājumi noteikti būtu sagatavoti citādāk, lai labāk atbilstu šai līgumslēdzējas iestādes pieejai.

62. Kopumā ir taisnība, ka šāds ierobežojums līgumslēdzējas iestādes rīcības brīvībai noteikt vērtēšanas metodi pēc piedāvājumu iesniegšanas katrā ziņā, šķiet, galu galā to piespiež ļoti agri noteikt piešķiršanas kritēriju vērtēšanas metodi vai metodes, ko tā plāno izvēlēties, lai preventīvi nodrošinātu, ka ar tām nebūs iespējams ietekmēt iespējamo pretendentu piedāvājumu sagatavošanu, jo pretējā gadījumā tai būtu jāsecina, ka šīs metodes ir obligāti jāpublicē vai nu paziņojumā par līgumu, vai iepirkuma procedūras specifikācijās.

63. Tādējādi šī prasība faktiski, šķiet, galu galā liek līgumslēdzējai iestādei (kurai būs jārūpējas par lielāku konkursa procedūras tiesisko noteiktību un jānodrošinās, ka netiek celtas prasības atcelt šo procedūru) iespējami agrāk noteikt piešķiršanas kritēriju vērtēšanas metodi vai metodes. Tātad varētu tikt ierosināts, ka, ja pastāv šāds gadījums, nav pārliecinošu iemeslu, ar kuriem varētu tikt pamatots tas, ka līgumslēdzēja iestāde atsakās iespējamiem pretendentiem darīt zināmas attiecīgās vērtēšanas metodes, kurām tik un tā bija jābūt noteiktām pirms iepirkuma procedūras.

64. Praksē šāda pieeja, šķiet, apvērš teorētisko “izņēmuma no principa” noteikumu, kas izriet no Tiesas judikatūras piemērošanas, saskaņā ar kuru līgumslēdzējai iestādei principā nav pienākuma iespējamiem pretendentiem iepriekš paziņot piedāvājumu vērtēšanas metodi, ja nu vienīgi vai ar nosacījumu, ka šī metode ietver elementus, kuri, ja tie būti bijuši zināmi iepriekš, būtu varējuši ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu.

********** Spriedumā *Ambisig* (C-601/13, EU:C:2015:204, 29. punkts) Tiesa atgādināja, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana saimnieciski visizdevīgākajam piedāvājumam, kas līgumslēdzējai iestādei liek meklēt vislabāko kvalitātes/cenas attiecību, tādējādi pastiprina kvalitātes nozīmi publiskā iepirkuma līgumu piešķiršanas kritērijos.

65. Man tomēr šķiet, ka no šī riska lielā mērā var izvairīties, ja līgumslēdzējas iestādes izvēlas publicēt ne tikai piešķiršanas kritērijus un to relatīvo novērtējumu, kā ir prasīts Direktīvā 2004/18, bet arī ar šiem kritērijiem saistītos apakškritērijus, kā arī šo apakškritēriju relatīvo novērtējumu, ko nepārprotami vēlas veicināt Tiesas judikatūra.

66. Citiem vārdiem sakot, jo vairāk pretendentu rīcībā paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās būs skaidras, saprotamas un izsmeļošas informācijas attiecībā uz šo elementu kopumu, jo mazāks, manuprāt, būs risks, ka ar vērtēšanas komitejas izvēlēto piedāvājumu analīzes metodi varētu tikt mainīti piešķiršanas kritēriji vai apakškritēriji, kā arī to novērtējums un ka tiks ieviesta nevienlīdzīga attieksme pret pretendentiem. Izvairīties no šī riska, manuprāt, ir "aktīvās lomas" iezīme, kura ar Direktīvu 2004/18, kā to ir interpretējusi Tiesa, ir tikusi piešķirta līgumslēdzējām iestādēm publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas principu – ievērot procedūras pārskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem – piemērošanā**********.

67. Tāpat tādā gadījumā visiem pretendentiem būs iespējams zināt iepriekš visu elementu, ko līgumslēdzēja iestāde ņems vērā, kopuma relatīvo novērtējumu, kas parasti ļauj izslēgt, ka līgumslēdzējas iestādes izvēlētā konkrētā piedāvājumu analīzes metode var ietvert elementus, kas varētu ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi šīs sagatavošanas laikā.

68. Savukārt, ja – kā pamatlietā – piešķiršanas kritēriji iepirkuma procedūras specifikācijās ir novērtēti vienādi, iespējamie šajā pēdējā minētajā dokumentā uzskaitītie apakškritēriji nav šāda novērtējuma priekšmets un pēc piedāvājumu iesniegšanas pieņemta metode, lai novērtētu viena no diviem piešķiršanas kritērijiem izpildes apmēru, ir īpaši vispārīga, un ar to netiek pieļauta pietiekami precīza iesniegto piedāvājumu kvalitātes atšķirību noteikšana, tad ievērojami lielāks kļūst risks, ka vērtēšanas metode ietver elementus, kuri, ja tie būtu pretendentiem darīti zināmi paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās, varētu ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu.

69. Ir taisnība, ka šo secinājumu 40. punktā minētais otrais nosacījums šķiet īpaši elastīgs vai viegli izpildāms, jo vienmēr šķiet iespējams argumentēt, ka ikvienam līgumslēdzējas iestādes vērā ņemtajam elementam *iespējami* ir bijusi vai būtu varējusi būt ietekme uz piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši iepriekš darīti zināmi pretendentiem.

70. Iespējams, ka, apzinoties šo elastīgumu, Tiesa spriedumā Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697, 48. punkts) šādu ietekmi uz piedāvājumu sagatavošanu ir pakārtojusi tās "nozīmīgumam", kas tai ļāva daļēji noraidīt Komisijas iesniegto prasību konstatēt valsts pienākumu neizpildi.

71. Kaut gan sprieduma Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. punktā ir atzīta Tiesas agrākā judikatūra, skaidri minot sprieduma *ATI EAC e Viaggi di Maio* u.c. (C-331/04, EU:C:2005:718) 32. punktu, tajā, tāpat kā citos jau minētajos agrākajos spriedumos, nav precizējuma, ka ietekmei uz piedāvājumu sagatavošanu būtu jābūt "nozīmīgai". Ņemot to vērā, sprieduma Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. punktā Tiesas iedibinātais kritērijs, manuprāt, sakņojas apstāklī, ka aplūkotais pakalpojumu publiskā iepirkuma līgums tomēr nebija pilnībā regulēts ar Direktīvas 2004/18 tiesību normām, it īpaši tās 53. panta 2. punktu.

72. Ja tāda patiešām ir sprieduma Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. pantam piešķiramā nozīme, manuprāt, nepastāv neviens īpašs iemesls šajā lietā, lai pieņemtu ietekmes uz piedāvājumu sagatavošanu "nozīmīguma" kritēriju, kas ir norādīts šajā minētā sprieduma punktā, un tādējādi, lai mainītu šo secinājumu 40. punktā minētā otrā nosacījuma Tiesas judikatūrā tvērumu.

********** Šajā ziņā citā kontekstā skat. spriedumu *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, 42. punkts).

73. Katrā ziņā es uzskatu, ka šim otrajam nosacījumam raksturīgais elastīgums var tikt ievērojami mazināts ar pienākumu noraidītajam pretendentam, kuram ir pierādīšanas pienākums, savā tiesā celtajā prasībā pierādīt *in concreto* būtiskas, nevis tikai formālas dabas atšķirības, ko ietvēra viņa piedāvājums, ja attiecīgās vērtēšanas metodes elementi vai pati šī metode, kuru līgumslēdzēja iestāde nebija iepriekš darījusi zināmu, ir bijuši pienācīgi publiskoti pirms piedāvājumu sagatavošanas.

74. Pirms izdarīt secinājumus, es piebildīšu, ka iepriekš izklāstītie apsvērumi ir balstīti uz apgalvojumu, kas netieši izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, saskaņā ar kuru piedāvājumu vērtēšanas metode, kas saistīta ar "kvalitātes" kritēriju, ko pamatlietā ievērojusi vērtēšanas komiteja, tika noteikta *pēc* piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigšanās, bet *pirms* pēdējo minēto atvēršanas.

75. Iepriekš minētajā judikatūrā par apakškritēriju relatīvā novērtējuma noteikšanu, kas saistīts ar piešķiršanas kritērijiem, Tiesa uzskatīja, ka tāda noteikšana *pēc piedāvājumu atvēršanas* vai intereses izteikšanas, atkarībā no gadījuma, ir pretrunā it īpaši vienlīdzīgas attieksmes principam un pārskatāmības pienākumam**********. Tāpat arī Tiesa ir nosodījusi vērtēšanas komitejas veiktus piešķiršanas kritēriju novērtējuma grozījumus pēc pirmās piedāvājumu pārbaudes gadījumā, kurā Direktīvas 2004/18 53. panta 2. punkts netika piemērots attiecīgajam pakalpojumu publiskajam iepirkumam, turklāt neprasot, lai šīs rīcības diskriminējošā iedarbība uz vienu no pretendentiem tiktu pierādīta, un Tiesa šajā ziņā ir piebildusi, ka ir pietiekami, ja brīdī, kad tika veikti minētie grozījumi, nevarēja tikt izslēgts, ka tiem varēja būt šāda iedarbība**********.

76. Būtībā, ja līgumslēdzēja iestāde, grozot piešķiršanas kritēriju un/vai apakškritēriju novērtējumu, ir zinājusi pretendentu identitāti un piedāvājumu saturu, pastāv reāls risks radīt iespaidu, ka šo grozījumu mērķis ir dot priekšrocību vienam no pretendentiem un tātad pārtraukt vienlīdzīgu attieksmi pret viņiem.

77. Tādā situācijā šādi veikti grozījumi ir skaidri un vienkārši uzskatāmi par prettiesiskiem, it īpaši favorītisma prezumpcijas dēļ. Šķiet acīmredzami, ka reāli piemērotais novērtējums, kas ir izraisījis konkursa procedūras prettiesiskumu, ir bijis jādara zināms pretendentiem publiskā iepirkuma dokumentos. Tomēr šāds konstatējums nav nepieciešams strīda risinājumam.

78. Savos apsvērumos Beļģijas valdība pieminēja, ka pastāv situācijas, tomēr neprecizējot to raksturu, kurās piedāvājumu vērtēšanas metode var tikt noteikta vienīgi pēc to atvēršanas. Tādējādi šī valdība apgalvo, ka Tiesas judikatūra, kurā ir nosodīta piešķiršanas kritēriju un ar piešķiršanas kritērijiem saistītu apakškritēriju novērtējuma noteikšana *pēc* piedāvājumu atvēršanas, nebūtu attiecināma uz gadījumu, kurā vērtēšanas komiteja ir pieņēmusi piedāvājumu vērtēšanas metodi pēc minētās atvēršanas.

79. Iesniedzējtiesas uzdotas jautājums *stricto sensu* neattiecas uz šo gadījumu.

80. Tomēr iesniedzējtiesas sniegtie fakti neļauj pilnībā noraidīt pieņēmumu, saskaņā ar kuru attiecīgā vērtēšanas metode pamatlietā ir tikusi ieviesta pēc piedāvājumu atvēršanas.

81. Manuprāt, šī pieņēmuma sakarā rodas papildu jautājums, vai iesniedzējtiesai vienmēr ir jāpārbauda Tiesas judikatūrā izklāstītie un iepriekš 40. punktā uzskaitītie trīs nosacījumi, lai tā varētu secināt, ka līgumslēdzējai iestādei šī piedāvājumu vērtēšanas metode ir bijusi jādara zināma pretendentiem, vai arī tā var vienīgi konstatēt, ka tāda rīcība savā ziņā nozīmē favorītisma prezumpciju par labu vienam vai vairākiem pretendentiem, izraisot konkursa procedūras prettiesiskumu.

********** Skat. it īpaši spriedumu *Lianakis* u.c. (C-532/06, EU:C:2008:40, 44. punkts).

********** Spriedums Komisija/Īrija (C-226/09, EU:C:2010:697, 57.–63. punkts).

82. Neizvirzot vispārīgu nostāju attiecībā uz Beļģijas valdības nosauktajām, bet neprecizētajām situācijām, es šaubos, vai pamatlietā "kvalitātes" kritērija vērtēšanas metode, ņemot vērā tās izteikti vienkāršo un, it īpaši, vispārīgo, pat neprecīzo raksturu, varēja tikt noteikta vienīgi pēc iesniegto piedāvājumu atvēršanas.

83. Faktiski es neredzu nevienu šķērsli – it īpaši tehniskas vai finansiālas dabas – tam, lai līgumslēdzēja iestāde varētu darīt zināmu pretendentiem metodi, kurā ir vienīgi norādīts, ka piedāvājumu "kvalitāte" tiks novērtēta atbilstoši sarindojuma skalai "vāji – apmierinoši – ļoti labi", vai arī ieviest šādu metodi, vēlākais, pirms piedāvājumu atvēršanas, ja vien tiek ievēroti manis jau izskatītie nosacījumi, tātad, it īpaši, nemainot ne līguma piešķiršanas kritērijus, ne to novērtējumu.

84. Tātad es uzskatu, ka, ja strīdīgā vērtēšanas metode pamatlietā ir tikusi pieņemta pēc piedāvājumu atvēršanas, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, varētu tikt prezumēts, ka tā ir tikusi noteikta, ņemot vērā elementus, kuriem var būt diskriminējoša iedarbība uz vienu vai vairākiem noraidītajiem pretendentiem, – šī prezumpcija vajadzības gadījumā būs jāatspēko līgumslēdzējai iestādei.

## III – **Secinājumi**

85. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Raad van State van België* (Beļģijas Valsts padome) uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, kas grozīta ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011, 53. panta 2. punkts kopsakarā ar vienlīdzīgas attieksmes un pārredzamības principiem ir jāinterpretē tādējādi, ka līgumslēdzējai iestādei nav pienākuma paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās iespējamiem pretendentiem iepriekš darīt zināmu piedāvājumu vērtēšanas metodi iepriekš paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās publicēto piešķiršanas kritēriju izpildes apmēra novērtēšanai, ar nosacījumu, ka ar šādu metodi, kas pieņemta pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigšanās, bet pirms to atvēršanas, a) netiek grozīti paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās noteiktie līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji un šo kritēriju novērtējums, b) tā neietver elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā, un c) tā nav tikusi pieņemta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šie nosacījumi pamatlietā ir izpildīti.